

Leren houden van levend erfgoed

- Kippen en krielkippen -

Dit Doeboek is van:

.....

Leren houden van levend erfgoed - kippen is een onderdeel van het project Leren houden van levend erfgoed, een initiatief van Stichting Zeldzame Huisdierrassen

Mijn kip heet:

En hoort bij kinderboerderij:

.

Het is een: (ras)

Het een m/v:

De kleuren van mijn kip zijn:

.

Ruimte voor een foto

In dit boek kun je alles wat je meemaakt tijdens de kippen kinderclub opschrijven. Achterin dit boek is extra ruimte om te schrijven en te tekenen. Je kunt er ook foto's of tekeningen of een verhaal inplakken of er tussen doen. Aan het einde van de club heb je dan je eigen kippenboek.

Kippen en hun gedrag

Kippen zijn vooral overdag actief. Kijk goed naar de kip en wat de kip allemaal doet. Beschrijf 10 minuten lang het gedrag van de kip en vul dat in in onderstaande tabel. Voorbeelden van gedrag zijn eten, poepen, stofbadend, ruzie maken, lopen, liggen, en vliegen.

Nodig: 1 stopwatch

Tijd (minuten en seconden)	Gedrag van de kip

Maak een klein filmpje. Zet het op de website van de kinderboerderij.

Mijn filmpje staat op: [www. _____](http://www.kinderboerderij.nl)

Scharrelen en poten

Kippen scharrelen graag.

Wat is scharrelen?

Beschrijf hoe je kip scharrelt.

Waarom scharrelt een kip?

Maak een klein filmpje. Zet het op de website van de kinderboerderij.

Mijn filmpje staat op: [www. _____](http://www._____)

Als je kijkt naar de poot van een kip kun je zien dat hij daar goed mee kan krabben.

Waaraan kun je dat zien?

Een pootafdruk kan je ook namaken.

Hiervoor heb je een bak met zand, gips, en een konijn nodig.

Til de kip op (let op, je begeleider laat je zien hoe je dit het beste kan doen!) en laat hem door zand lopen. Vul nu een afdruk met het vloeibare gips en laat het drogen.

Als het gips is opgedroogd kan je het uit het zand halen en heb je een poot van gips. Met dit gipsen pootje kan je zelf een nieuwe pootafdruk maken. Smeer de gipsen poot in met vaseline. Vouw en nog eens een vierkant karton omheen, maak nieuw gips en giet dat om de afdruk die je net gemaakt hebt. Na een kwartier het gips weer uit het karton halen. Dan heb je een omgekeerde en echte pootafdruk.

Scharrelen en krabben is een manier van bezig blijven. Dat doen kippen graag. Dit kan ook door een speeltje voor de kippen te maken. Verzin een speeltje voor in het kippenhok en teken deze na. Je kunt het speeltje natuurlijk ook zelf maken.

Tekening van het kippenspeeltje

Kippengeluiden

Kippen kunnen wel 30 tot 40 verschillende geluiden maken.

Dit kan een waarschuwend geluid zijn, of een geluidje dat ze maken omdat ze eten hebben gevonden.

Kan je drie verschillende geluiden herkennen en omschrijven?

1.

2.

3.

Waarom zullen ze de geluidjes maken die je net hebt opgeschreven?

1.

2.

3.

Kippenbad

Kippen nemen graag een bad, niet in het water, maar wel in het zand. Dit heet een 'stofbad'. Zet een platte bak in het hok met een laag droge aarde of zand erin. Dan kunnen ze 'in bad'. Daar verwen je ze echt mee.

Kijk hoe de kippen een stofbad nemen.

Waarom denk je dat het nemen van een stofbad goed is voor kippen?

Beschrijf hoe je kip een stofbad neemt.

Wat kippen eten (1)

Mijn kip krijgt _____ keer per dag eten.

Dan krijgt zij zoveel voer: _____

Teken een handje voer na: Op de volgende bladzijde kun je wat voer opplakken

Tekening van kippenvoer

Dit zit er in het voer dat zij krijgt:

- _____
- _____
- _____
- _____

Kippen krijgen ook weleens iets extra's. Dit noemen ze grit, en bestaat uit hele kleine stukjes schelp. Vraag aan een kippenkenner waarom een kip dat nodig heeft. Schrijf het antwoord hier op.

Wat kippen eten (2)

- Extra werkblad voor het opplakken van voer (op karton of stevig papier).

Handje opgeplakt kippenvoer

Leuke opdracht voor de club of thuis: zelf voer laten groeien.

Wil je weten van welke zaden je kip eet?

Zaai wat kippenvoer in een pot met aarde. Regelmatig water geven.

Welke planten komen er op?

Kippen en drinken

Een kip moet elke dag water drinken. Waaruit drinkt jouw kip water?

Kijk eens goed hoe je kip drinkt.

Mijn kip drinkt zo:

Proef: Doe een beetje kippenvoer in een bakje en giet er een beetje lauwwarm water bij. Laat het twee uur staan. Wat gebeurt er met het graan uit het voer?

Het water dat de kip drinkt komt samen met het graan dat hij oppikt in de krop. Wat gebeurt daar met het graan? (Kijk naar je proef.)

Wat is de krop? _____

Waar zit de krop? _____

Heeft jouw kip een grote of kleine krop?

Kippen en hun hok (1)

Er bestaan verschillende soorten kippenhokken. Hier zie je er een paar.

Kijk naar bovenstaande foto's. Eén ding hebben ze allemaal hetzelfde, want als het goed is bestaat de indeling van het kippenhok uit 3 delen, welke 3 delen zijn dat? Kijk vooral goed naar de foto linksboven.

1.

2.

3.

Kippen en hun hok (2)

Hoe ziet het hok van jouw kip eruit?.

Tekening van het kippenhok

Leuke opdracht: zelf een kippenhok bouwen.

Bouw je kippenhok in het klein na (maquette), bijvoorbeeld van karton of hout.

Er zijn veel soorten hokken, maar al die hokken moeten wel aan een aantal eisen voldoen om de kip een goed leven te geven. Bedenk 5 vragen over de eisen aan een hok. Stel ze aan de kippenliefhebber en schrijf de antwoorden eronder.

Vragen:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Antwoorden:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Kippen en hun hok (3)

Meten is weten

Meet onderstaande objecten in het hok van jouw kip eens op en vul de maten in in onderstaande tabel.

Nodig: meetlint

Meetobject:	Aantal centimeters
Nachthok lengte	
Nachthok hoogte	
Nachthok breedte	
Stokken lengte	
Afstand tussen de stokken	

Heeft jullie hok de goede maten?

Ja / Nee

Zo nee, wat moet er veranderd worden?

Kippen en hun hok (4)

In het kippenhok

Kippen brengen bijna al hun tijd door in hun hok. Ze eten en drinken er, ze willen ergens kunnen zitten.

Waar staat het eten en drinken?

Waar kan de kip op zitten in jullie hok?

Maak een tekening van de zitplaats van de kip.

Tekening zitplaats

Kippen en hun hok (5)

Als een kip broedt, heeft ze een apart plekje nodig.

Waar kan de kip broeden in jullie hok?

Teken de plek waar de kip kan broeden na.

Tekening broedplaats

Kippen en broeden

Voordat je de kip laat broeden moet je je goed voorbereiden. Wat heb je allemaal nodig? De begeleider heeft een boek waar het antwoord op de vraag in te vinden is. Zoek het op in dit boek en schrijf het antwoord hieronder op.

Wanneer begint je kip met broeden of leg je de eieren in de broedmachine?

Datum: _____ - _____ - _____ (dag-maand-jaar)

Wanneer zijn de kuikens geboren?

Datum: _____ - _____ - _____ (dag-maand-jaar)

Dat zijn precies _____ dagen. Is dit altijd zo?

Wat is het gemiddeld aantal dagen dat een kip broedt? _____ dagen

Hoe heet een mannetjeskip? _____

Hoe heet een vrouwtjeskip? _____

Hoe heet een kip met kuikens? _____

Kippen en broeden – het ei

We gaan ontdekken wat er in een ei zit. Je krijgt van je begeleider een rauw ei. Hier zit geen kuiken in. Maak deze kapot in een glas.

Benodigdheden:

- Rauw ei
- Leeg Glas

Wat zie je allemaal?

Dit ei is onbevrukt. In een bevrucht ei zou een kuikentje hebben gezeten. Zoek de ontwikkeling van een kuiken in een ei op en teken de verschillende stadia in het ei na:

<i>Dag 1</i>	<i>Dag 7</i>	<i>Dag 14</i>	<i>Dag 21</i>
--------------	--------------	---------------	---------------

Kippen en broeden – de broedmachine

Op de kinderboerderij worden eieren ook wel uitgebroed met een broedmachine. De machine doet eigenlijk hetzelfde werk als de moederkip en houdt de eitjes lekker warm.

Hoe warm is het in de broedmachine?

Wat geven de verschillende knoppen op de broedmachine aan?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Eieren in de broedmachine moeten regelmatig worden gedraaid. Waarom is dat?

Hoe vaak worden de eieren gedraaid?

Als de eitjes bijna uitkomen worden de eieren in een aparte bak gelegd. Wat zie je in de bak voor instrumenten en waar dienen ze voor?

Kippen en kuikens

Een jonge kip heet ook wel een kuiken. Hoe zien een kuiken eruit?

Als een kuiken wordt geboren kan het al best veel. Wat kan een kuiken allemaal?

Maak iedere week, maar liefst iedere dag een foto van de kuikens. Plak ze in dit boek. Zet de datum er bij. Zo krijg je een goed beeld van de groei van de kuikens.

Wie voert de kuikens, de vaderkip, de moederkip, allebei of geen van beiden?

Wat doet de hen om haar jongen te verzorgen?

Bedenk zelf een paar vragen waar je antwoord op wilt krijgen. Vraag het aan de kippenliefhebber of zoek het op op internet.

1.

2.

3.

Kijk met de **KIJK EN DOE KAART** naar de kuikens. Deze krijg je van je begeleider.

Doe dit iedere week. Maak hiervoor een paar kopieën van deze kaart.

Vul de kaart steeds in en bewaar ze in dit boek.

Kippen en vliegen (1)

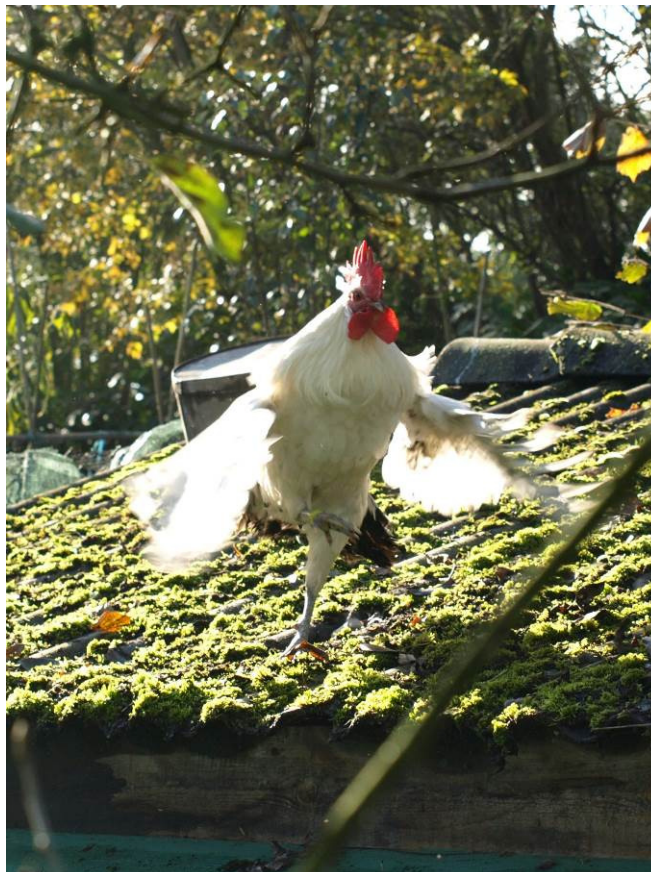
Sommige kippen zijn iets vliegeriger dan andere kippen

Welke rassen meer vliegen dan de andere kan je terugvinden in de boeken. Vraag je begeleider naar de boeken.

Welke rassen zijn echte 'vliegers'?

Als kippen buiten worden gehouden en niet weg mogen vliegen kan je ze ook 'kortwieken'.

Bij kortwieken wordt een stukje van de veren van één van de vleugels eraf geknipt. Daar voelt een kip niets van. Waarom kan een kip dat is gekortwiekt niet meer goed vliegen?

Kippen en veren

Soms liggen er veren van de kippen op de grond. Raap zo'n veer op en teken de veer na.

Tekening van een veer

Bekijk de veer eens onder de stereomicroscoop. Wat zie je?

Je kunt iets moois maken met veren door ze op te plakken of ergens in te steken.

Wat maak jij?

Kippen en poep

Kippenpoep

Bekijk kippenpoep met een loep of stereomicroscoop. Teken het na.

Tekening van kippenpoep

Kijk goed hoe de poep eruit ziet.

Welke kleuren heeft het?

Zie je nog onderdelen van het voer terug?

Wat dan zoal?

Fokkerstaal

Tijdens deze kippenclub leer je veel nieuwe dingen. Je leert niet alleen hoe je een kip moet verzorgen, maar ook nieuwe termen.

Maak van een paar losse blaadjes, je eigen “kippenhouders-woordenboek”.

Hier een paar voorbeelden. Weet jij wat die termen betekenen?

Lel: _____

Krop: _____

Kam: _____

Kuif: _____

Schrijf ze allemaal op in je eigen woordenboek.

Kippenrassen in Nederland (en hun verenigingen) (1)

Drents hoen
www.drentsehoenclub.nl

Fries hoen
www.friesehoenderclub.nl

Hollandse kriel
www.hollandsekriel.nl

Hollandse kuifhoen
www.kuifhoenderclub.nl

Kraaikop
www.bkuclub.nl

Lakenvelder kriel
www.lakenvelder-vorwerkclub.nl

Leghorn
www.leghorn.nl

Uilebaard
www.bkuclub.nl

Assendelfter
www.anhbc.nl

Barnevelder
www.barnevelderclub.nl

Brabanter
www.bkuclub.nl

Chaams hoen
www.chaamshoen.nl

Schijndelaar

Eikenburger Kriel

Hollands hoen

Ned. Baardkuifhoen
www.kuifhoenderclub.nl

Ned. Sabelpootkriel
www.nhdb.nl

Groninger meeuw
www.groningermeeuwenclub.nl

Twents hoen
www.twentsehoenders.nl

Welsumer
www.welsumerclub.nl

Noord-Hollands hoen
www.anhbc.nl

Nederlandse Hoender Club
www.nederlandsehoenderclub.eu

Kleindier Liefhebbers Nederland
www.kleindierliefhebbers.nl

Hier staan alle Nederlandse kippenrassen bij elkaar. Tot welk ras behoort jouw kip?

Kippenrassen (2)

Mijn kip is een (ras): _____

Elk ras heeft zijn eigen kenmerken. Hieraan kun je het ras herkennen. Op deze raskenmerken wordt een kip ook door de jury beoordeeld op een tentoonstelling.

Wat zijn de raskenmerken van jouw ras? Zoek ze op en beschrijf ze.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Heeft jouw kip ook al deze raskenmerken? Bekijk je kip goed. Op welke punten is je kip niet helemaal zoals de raskenmerken aangeven?

1. _____
2. _____
3. _____

Welke raskenmerken zijn bij jouw kip juist heel goed aanwezig?

1. _____
2. _____
3. _____

Kippen en tentoonstellingen (1)

Op een tentoonstelling laat je je kip zien. De jury bekijkt je kip op raskenmerken. De jury zal punten geven voor goede raskenmerken. De jury zal ook opschrijven welke kenmerken minder duidelijk zijn bij jouw kip.

Je kunt alvast oefenen door net als de jury elkaars kippen te bekijken en te letten op de raskenmerken.

Bekijk je eigen kip. Welke raskenmerken komen goed uit? En welke minder goed?

+ _____

+ _____

- _____

- _____

Maak een foto van je kip. Zet er bij wat opvallend aan jouw kip is.

Foto van je kip

Dingen die opvallen aan mijn kip zijn:

Kippen en tentoonstellingen (2)

Op een tentoonstelling zie je veel verschillende kippenrassen.

Maak een top tien van je favoriete kippenrassen.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

Ga met je club eens naar een tentoonstelling om te kijken hoe een tentoonstelling eruit ziet.

Nog meer over kippen (1)

Kippen in spreekwoorden en uitdrukkingen

Wat betekenen de volgende spreekwoorden en/of gezegden. Zoek het op in het woordenboek of op internet.

Er was geen kip!

Kiplekker

Kip, ik heb je.

Er als de kippen bij zijn.

De kip met de gouden eieren slachten.

Kippenvel krijgen.

Met de kippen op stok gaan.

Praten als een kip zonder kop.

Kippenborstje

De kip of het ei.

Er zijn er ook een paar over haantjes:

Haantje de voorste zijn.

Daar kraait geen haan naar.

Hanengedrag

Een hanenveer.

Hanenpoten

De gebraden haan uithangen.

Nog meer over kippen (2)

Woorden met kip erin:

- kipduif: _____

- kipkoe: _____

- kippig: _____

Weet je er nog meer?

1. _____

2. _____

3. _____

Er bestaan zelfs een paar moppen over kippen:

De juf vraagt aan Jantje: "Jantje, als ik 2 eieren op tafel leg, en jij legt er 3 bij, hoeveel eieren hebben we dan samen?" Waarop Jantje antwoordt: "Maar juf, ik kan helemaal geen eieren leggen!"

en deze:

Wat is het verschil tussen een zwarte kip en een witte kip?

Een zwarte kip kan wel witte eieren leggen, maar een witte kip geen zwarte!

Ken je er zelf nog eentje, schrijf deze dan hier op:

Websites over kippen

Stichting Zeldzame Huisdierrassen (SZH)

www.szh.nl

Vereniging Samenwerkende Kinderboerderijen Nederland (VSKBN)

www.kinderboerderijen.nl

Kleindierplaza

www.kleindierplaza.nl

Kleindierliefhebbers Nederland (KLN)

www.kleindierliefhebbers.nl

Nederlandse Hoenderclub (NHC)

www.nederlandsehoenderclub.eu/

De websites van de speciaalclubs staan bij de rassen vermeld.

Aantekeningen

Dit doeboek is gemaakt voor het project 'Leren houden van levend erfgoed'

Met inzet van:

De Kleindierliefhebbers Nederland (KLN)
De Nederlandse Hoenderclub (NHC)
Stadswerk Vakgroep Medewerkers kinderboerderijen (VMK)
Stichting Zeldzame Huisdierrassen (SZH)